

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Update Uitwerkingsplan Prinsentuin en moties
Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	2026-007814
Dienst	Fysiek Domein
Sector	Projectbureau
Contact	14 058,
Bijlagen	
Datum	27 januari 2026

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

In mei 2025 is het ontwikkelkader Prinsentuin vastgesteld en zijn er 6 moties aangenomen. Op 17 december 2025 heeft u de Fondsaanvraag voor het opstellen van een 'Uitwerkingsplan Prinsentuin' vastgesteld. Er wordt nu gewerkt aan het 'Uitwerkingsplan Prinsentuin', waarbij de verschillende opgaven en moties worden uitgewerkt. Graag nemen we uw raad mee in de voortgang hiervan.

Aanleiding

Op 26 mei 2021 hebben wij met uw raad gesproken over de Prinsentuin. Dit was in het kader van de informatieve raadsbijeenkomst Veiligheid, openbare orde en handhaving en specifiek naar aanleiding van de ongeregelde heden op een aantal momenten en locaties, waaronder Koningsdag 2021 in de Prinsentuin.

We hebben in de raadsbijeenkomst gesteld dat we er als gemeenteraad en college goed aan doen om - ook los van de coronapandemie - met elkaar na te denken over het gebruik en de inrichting van de Prinsentuin.

In oktober 2022 is uw raad geïnformeerd over de aanpak middels de 'startnotitie Prinsentuin'. Deze notitie beschrijft onder andere het proces dat recht doet aan de verscheidenheid aan functies en belangen van de vele gebruikers van de tuin. Op hoofdlijn is het proces opgedeeld in drie fases.

- Fase 1 - Startnotitie Prinsentuin
- Fase 2 - Ontwikkelkader Prinsentuin
- Fase 3 - Ontwerp en realisatie (uitwerkingsplan en realisatie)

Na Fase 1 is een breed participatief proces uitgevoerd met uiteindelijk als resultaat het ontwikkelkader Prinsentuin (Fase 2). Op 28 mei 2025 is dit ontwikkelkader door uw raad vastgesteld en heeft uw raad in dit verband 6 moties aangenomen.

Wat we eerst als één geheel zagen onder Fase 3 - 'Ontwerp en realisatie', splitsen we nu op in twee fases. Zo ontstaat er een nieuwe opzet:

- Fase 1 - Startnotitie Prinsentuin
- Fase 2 - Ontwikkelkader Prinsentuin
- Fase 3 - Uitwerkingsplan Prinsentuin
- Fase 4 - Realisatie

Dit staat ook in de Fondsaanvraag 'Uitwerking Ontwikkelkader Prinsentuin' beschreven, d.d. 2 september 2025. Deze Fondsaanvraag is 2^e helft 2025 door uw raad vastgesteld. Deze fasering zorgt ervoor dat de opgaven die in het Uitwerkingsplan Prinsentuin staan de komende periode inzichtelijk worden gemaakt en gebundeld aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Het is vervolgens aan de gemeenteraad om budget beschikbaar te stellen voor de realisatie (Fase 4).

Uitwerkingsplan Prinsentuin

Na de vaststelling van het ontwikkelkader Prinsentuin in mei 2025 (Fase 2) is begonnen met het Uitwerkingsplan Prinsentuin (Fase 3).

Op 17 december 2025 heeft u de Fondsaanvraag voor de uitwerking van het ontwikkelkader Prinsentuin vastgesteld. In het raadsvoorstel hebben we u toegezegd om begin 2026 het ontwerp van dit uitwerkingsplan aan te bieden. De feitelijke realisatie van de plannen in het ontwikkelkader is afhankelijk van de beschikbaarstelling van financiële middelen. In het kader van de integrale afwegingen in de onderhandelingen gericht op de nieuwe bestuursperiode, zou dat aan de orde kunnen komen aan de hand van het dan beschikbare ontwerp van het Uitwerkingsplan Prinsentuin. Afhankelijk van de uitkomsten van die integrale afweging kan het uitwerkingsplan, al dan niet in gewijzigde vorm, formeel vastgesteld worden en uitvoering worden gegeven aan de plannen.

Het uitwerkingsplan omvat onder meer:

- Een ontwerp voor het nieuwe havenkantoor met sanitaire voorzieningen en openbare toiletvoorzieningen (en mogelijk een evenementenaansluiting).
- Ontwerpen voor het verbeteren van het Roodbaard-karakter van de Prinsentuin en voor de versterking van de biodiversiteit (vier grote deelgebieden).
- Raming kosten bovenstaande ontwerpen.
- Behouden van de huidige extra voorzieningen tijdens het vaarseizoen totdat het nieuwe havenkantoor met sanitaire voorzieningen in gebruik is genomen (gastheer, fietsenstallingen, huisregels bij de ingang, openbare toiletten inclusief schoonmaak).
- Planning voor realisatie.

Daarnaast worden de 6 aangenomen moties waar mogelijk meegenomen in het uitwerkingsplan Prinsentuin. Het betreft de volgende moties:

- Pilsje in de Prinsentuin;
- Snel voldoende sanitaire voorzieningen in de Prinsentuin;
- Ruimte voor Smaakmakers - Ondernemerschap in de Prinsentuin;
- Wipkip op de wal;
- Wanneer hijsen we de Blauwe Vlag in de haven van de Prinsentuin;
- Red de Parkeerplekken op de Noordersingel.

Helaas constateren we dat het ontwerp van het uitwerkingsplan Prinsentuin niet voor de gemeenteraadsverkiezingen gereed zal zijn. Er kon pas een goede start mee worden gemaakt na besluitvorming van het Fondsvoorstel in december 2025, omdat op dat moment de benodigde middelen door uw raad beschikbaar zijn gesteld. De afgelopen periode is daarom prioritaire focus gegeven aan de uitwerking van de bij het ontwikkelkader aangenomen moties in uw raad, zoals het ontwerp van de alcoholproef Prinsentuin voor behandeling in uw raad. In dit stadium verwachten we dat ten behoeve van de integrale afwegingen bij de onderhandelingen voor de nieuwe bestuursperiode ambtelijk de financiële contouren beschikbaar komen en kunnen worden betrokken in de onderhandelingen.

Hieronder wordt ingegaan op de stand van zaken van de verschillende opgaven van het uitwerkingsplan Prinsentuin. Vervolgens wordt de stand van zaken betreffende de verschillende moties toegelicht.

Stand van zaken opgaven uitwerkingsplan Prinsentuin

Havenkantoor, sanitair gebouw en openbaar toilet Prinsentuin

In het ontwikkelkader is een locatie / zoekgebied, achter HCL / Tresoar, aangegeven waar het nieuwe havenkantoor inclusief sanitair voor de havenpassanten en openbaar toilet zou moeten worden gerealiseerd. Afgelopen periode is onderzoek gedaan naar deze locatie, rekening houdend met onder andere de Rijksmonumentale status van het park, de monumentale bomen, bestaande gebouwen en wensen van de verschillende doelgroepen. Het blijkt vrijwel onmogelijk alle wensen op de gewenste locatie te realiseren. Er is onvoldoende ruimte (monumentale bomen en boomwortels, Roodbaard karakter, ruimte tot aan het wandelpad en bestaande bebouwing) om alle wensen op deze locatie te realiseren. Daarom is, passend binnen het ontwikkelkader, gekeken welke mogelijkheden er zijn. Om de verschillende wensen wel een plek in de Prinsentuin te kunnen geven is ervoor gekozen het huidige havengebouw niet te slopen maar te benutten bij deze opgave. Dat lijkt de meest haalbare variant.

Het volgende wordt nu onderzocht:

- 1) Voorlopig ontwerp en kostenraming voor een nieuw havenkantoor inclusief openbaar toilet achter het HCL / Tresoar. Doordat de sanitaire voorzieningen voor havenpassanten hier niet in worden opgenomen wordt de benodigde oppervlakte kleiner, is het beter in te passen in de omgeving en heeft het minder impact op de monumentale bomen en boomwortels.
- 2) Voorlopig ontwerp en raming voor de renovatie van het bestaande havenkantoor tot sanitaire voorzieningen, specifiek voor havenpassanten. Hieronder vallen onder andere douches, toilet, (af)wasmogelijkheden en chemisch toilet, specifiek voor havenpassanten.

Planning:

- De zoektocht naar de locatiemogelijkheden heeft er onder andere voor gezorgd dat het traject om te komen tot een schetsontwerp, passend binnen de wensen van het ontwikkelkader Prinsentuin en mogelijkheden van het Rijksmonumentale park iets langer duurt.

- Wij verwachten in maart 2026 een voorlopig ontwerp en kostenraming te hebben voor een nieuw havenkantoor en sanitairgebouw.
- Verwachting is, ook kijkend naar het vaarseizoen, dat de eventuele realisatie 2^e helft 2027 zou kunnen worden gestart. Indien mogelijk dan start de uitvoering eerder. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijke overlast in het park.

Groenplan / Roodbaard karakter (vier deelgebieden)

Lucas Pieters Roodbaard (tuinarchitect) heeft in 1820 een plan gemaakt om de Prinsentuin aan te passen tot een openbaar wandelpark. We bekijken hoe de ontwerpgedachte van Roodbaard nog overeenkomt met de huidige Prinsentuin. Daarbij wordt bekeken hoe de huidige wensen vanuit het ontwikkelkader passend kunnen worden gemaakt met daarbij onder andere aandacht te houden voor het Roodbaard ontwerp en de monumentale status.

In de tweede helft van 2025 is een programma van eisen geschreven voor het groenplan / Roodbaard karakter.

Van de vier deelgebieden die ook in het ontwikkelkader Prinsentuin zijn beschreven wordt een apart schetsontwerp en kostenraming gemaakt. Op die manier is het in een later stadium mogelijk om, wanneer wenselijk, prioriteiten qua uitvoering aan te geven. Bij de Prinsentuin zal het meer gaan over het verbeteren van de kwaliteit van het Roodbaard karakter. Bij bijvoorbeeld de Arendstuin zal het meer gaan over een groter inrichtingsplan gebaseerd op het ontwerp van Roodbaard.

Naast het groenplan / Roodbaard karakter voor de vier deelgebieden spelen er ook nog andere opgaven die moeten worden uitgevoerd. Denk hierbij aan het vervangen van de damwanden in het oostelijk gedeelte van de Prinsentuin. Hiervoor is regulier budget beschikbaar. Er wordt, gezamenlijk met het project Prinsentuin, gekeken naar een logische uitvoeringsperiode van deze werkzaamheden.

Planning:

- Het groenplan is iets later opgestart omdat, ook kijkend naar de moties, eerst actie is gezet op de meest prioritaire opgaven zoals nieuwe havenfaciliteiten en de alcoholproef. Deze opgaven vragen door verschillende factoren flink wat tijd.
- Wij verwachten in maart 2026 een schetsontwerp en kostenraming te hebben van de vier deelgebieden.

Extra voorzieningen voor 2026 en 2027

Afgelopen jaren is gebleken dat er van april tot en met september extra voorzieningen nodig zijn bij de Prinsentuin. Het gaat onder andere om openbare toiletten (inclusief schoonmaak), fietsenstallingen, informatieborden met daarop de huisregels bij de ingangen en een gastheer/gastvrouw in het gebied. Dit zorgt ervoor dat de mogelijke overlast in de Prinsentuin van april tot en met september, de drukste periode, al grotendeels wordt beperkt en de aantrekkelijkheid en leefbaarheid wordt vergroot. Deze voorzieningen worden zeer gewaardeerd. De kosten bedragen € 55.000,- per zomerseizoen. Deze zijn in 2023, 2024 en 2025 incidenteel bekostigd.

Middels de Fondsaanvraag 'Uitwerking Ontwikkelkader Prinsentuin' is ook voor 2026 en 2027 budget beschikbaar voor de extra voorzieningen.

Stand van zaken - Moties

Motie - Pilsje in de Prinsentuin

Na vaststelling van het ontwikkelkader Prinsentuin en de aangenomen moties is gestart met de uitwerking van Motie 'Pilsje in de Prinsentuin'. Deze motie vraagt veel voorbereidingstijd (participatie, gebiedsbegrenzing, tijdsperiode, handhaving, monitoring, evaluatie, etc.). Op 28 oktober 2025 is de raad geïnformeerd over 'het ontwerpplan alcoholproef Prinsentuin 2026'. Op 3 december 2025 was de informatieve bijeenkomst. Op 14 januari heeft het debat plaatsgevonden. Deze motie beschouwen wij daarmee als afgedaan.

Planning:

- Van 1 april tot en met 30 september 2026 is de alcoholproef.

Motie - Snel voldoende sanitaire voorzieningen in de Prinsentuin

De motie verzoekt onder andere het realiseren en opknappen van sanitaire voorzieningen als prioriteit en urgent te beschouwen. Deze motie past goed bij de opgaven zoals beschreven in het 'raadsvoorstel ontwikkelkader Prinsentuin' van 18 maart 2025. Daarin worden een aantal concrete verbetermaatregelen aangegeven die in het uitwerkingsplan Prinsentuin worden opgepakt. Zo ook het ontwerpen van havenvoorzieningen (waaronder havenkantoor, sanitair gebouw en openbaar toilet).

Planning:

- Wij verwachten in maart 2026 een voorlopig ontwerp en kostenraming te hebben voor een nieuw havenkantoor en sanitairgebouw.
- Verwachting is, ook kijkend naar het vaarseizoen, dat de eventuele realisatie 2^e helft 2027 kan worden gestart. Indien mogelijk dan start de uitvoering eerder. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijke overlast in het park.

Motie - Ruimte voor Smaakmakers - Ondernemerschap in de Prinsentuin

De motie verzoekt onder andere te onderzoeken op welke wijze (pop-up) horeca in de Prinsentuin mogelijk gemaakt kan worden. Bij de uitwerking van de motie is een voorstel geformuleerd waarin wordt aangegeven dat standplaatsen in de Prinsentuin worden meegenomen in de actualisatie van het huidige beleid. Daarmee maken we standplaatsen in de Prinsentuin mogelijk. Medio 2026 wordt het nieuwe standplaatsenbeleid met de gemeenteraad gedeeld.

Planning:

- Bij separate brief d.d. 27 januari 2026 bent u geïnformeerd over de wijze waarop wij deze motie hebben uitgevoerd. Deze motie beschouwen wij daarmee als afgedaan.

Motie - Wipkip op de wal

In het ontwikkelkader Prinsentuin zijn een aantal locaties aangewezen waar speelvoorzieningen voor de jeugd of sport en beweegfaciliteiten zouden kunnen worden gerealiseerd. De motie verzoekt zo spoedig mogelijk in de Prinsentuin een speelgelegenheid te creëren. Middels het integraal plan Speel- en beweegroute wordt uitvoering gegeven aan deze motie. In het Prinsentuin gebied wordt nu gewerkt aan twee speel- en/of beweeglocaties.

- Locatie tussen de Wissesdwinger en de Infirmierie;

- Locatie Westerplantage.

Planning:

- Start ontwerp	Q1+Q2 2026
- Uitwerken ontwerp	Q3+Q4 2026
- Start realisatie	Q4 2026 + Q1 2027
- Opening	April 2027

Deze motie beschouwen wij daarmee als afgedaan.

Motie - Wanneer hijsen we de Blauwe Vlag in de haven van de Prinsentuin

De motie verzoekt onder andere te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de Blauwe Vlag te ontvangen voor de Prinsentuin en te inventariseren wat er nodig is om aan dit keurmerk te voldoen.

De Prinsentuin is een bijzondere groene haven die op diverse punten anders is ingericht dan een meer 'reguliere' haven zoals bijvoorbeeld de haven in Grou. Er zijn diverse gesprekken gevoerd en er wordt bekeken in hoeverre de Prinsentuin (mogelijk met maatwerk) aan de eisen/wensen van de Blauwe Vlag kan voldoen en wat daarvoor nodig is.

Planning:

- Maart 2026 verwachten we hier duidelijkheid over te hebben en de raad hierover te kunnen informeren.

Motie - Red de Parkeerplekken op de Noordersingel

De motie verzoekt geen uitvoering te geven aan het voornemen om parkeerplekken aan de Noordersingel te verminderen totdat onderzoek naar en invulling gegeven is aan een nieuw parkeersysteem voor de Noordersingel en de achterliggende woonwijk.

Bij het groenontwerp voor de Noordersingel worden geen plannen gemaakt waarbij parkeerplekken worden verminderd. U heeft ons daarop gewezen. Wij zullen daar rekening mee houden. Deze motie beschouwen wij daarmee als afgedaan.

Proces

Voor het realiseren van de verschillende opgaven (Fase 4) is realisatiebudget nodig. De verwachting is dat in maart 2026 veel opgaven inzichtelijk zijn gemaakt met een uitwerking en kostenraming. We verwachten dat de eventuele beschikbaarstelling van die middelen voortvloeit uit de integrale afwegingen in de onderhandelingen ten behoeve van de nieuwe bestuursperiode. Zoals gezegd kunnen de financiële contouren van het nog op te stellen uitwerkingsplan betrokken worden bij de integrale afwegingen in de onderhandelingen voor de nieuwe bestuursperiode. We verwachten dat hier rond de zomer 2026 duidelijkheid over is bij de presentatie van een bestuursprogramma/ onderhandelresultaat.

In de tussentijd worden alvast voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd zoals het toewerken naar een definitief ontwerp, het vergunningentraject, bestemmingsplanwijziging en de aanbestedingsstukken. Echter, de formele besluitvorming en start van de werkzaamheden zijn afhankelijk van de uitkomsten van de onderhandelingen na de gemeenteraadsverkiezingen.

Voor het uitvoeren van verschillende opgaven wordt, in verband met overlast, onder andere gekeken naar de periode buiten het vaarseizoen. Realisatie van het havenkantoor kan dan eventueel naar verwachting vanaf oktober 2027

starten. Ook wordt gekeken of bepaalde werkzaamheden, zonder teveel overlast, eerder kunnen worden gerealiseerd.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*